

PHD ÉRTEKEZÉS
TÉZISEI

CZETZ BALÁZS

FEJÉR MEGYE TÖRTÉNETE A MAGYAR DOLGOZÓK
PÁRTJA DOKUMENTUMAINAK TÜKRÉBEN
1948–1953

Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kar

Irodalomtudományi Doktori Iskola

2010

Kutatási célok

Fejér megye újkori történelmének feldolgozása még közel sem mondható teljesnek. A sok meglévő és igen szerteágazó résztanulmány mellett rendkívüli módon hiányzik a megye tudományos igényességű monografikus feldolgozása, amely más megyék esetében már megtörtént vagy legalábbis folyamatban van. Különösen fájó és szembeötlő ez a hiány, ha a megye második világháborút követő történetét vesszük górcső alá. Az 1945 és 1948 közötti időszakot, a „felszabadulás” eseményeit az 1990 előtt megjelent történelmi munkák és visszaemlékezések részletesen tárgyalják ugyan, ám közel sem objektíven és nem minden forrás felhasználásával. Az utóbbi években megjelent és a korszakot tárgyaló munkák már inkább törekedtek a valós események, összefüggések bemutatására, illetve a forrásbázis lehetőség szerinti teljes használatára. Ugyanakkor érdekes és elgondolkodtató, hogy míg az 1945 és 1948 közötti eseményekről viszonylag sok mű áll mind a kutatók, mind az érdeklődők rendelkezésére, Fejér megye történelmét 1948 és 1956 között, illetve 1956 után átfogóan bemutató történeti munka, forrásközlés még a mai napig sem született. Természetesen a megye településeinek történetét feldolgozó monográfiák foglalkoznak a korszakkal, ám értelemszerűen csak lokális szinten és akkor is rendkívül eltérő színvonalon, terjedelemben. Végigtekintve a történeti irodalom utóbbi időben keletkezett termésén, látható, hogy a szakemberek egyre nagyobb figyelemmel fordulnak a 20. század második felének eseményei, mindennapjai felé. Országosan megindultak azok a kutatások, forrásközlések, amelyek az időszak objektív bemutatására törekednek, hiszen a korszak számos megközelítéssel és a források rendkívüli bőségével vizsgálható. Azt feltételezhetnénk, hogy a rendszerváltást követően, a levéltári kutatás szabadabbá válásával – ahogy az országban majdnem mindenütt – Fejér megyében is tömegesen fordul az érdeklődők, kutatók figyelme az ún. szocialista kor történelme iránt. Ezzel ellentétben a Fejér megye történetét kutató szakemberek a korszakra vonatkozó alapkutatásokkal is mind a mai napig adósak. Pedig a forrásbázis széleskörű és tulajdonképpen ma már szabadon kutatható, illetve kutatható lenne. Mindezek ismeretében különösen elgondolkodtató, hogy a megye életében rendkívül fontos, a korszakban alapvetően

meghatározó szerepet játszó kommunista párt valós megyei története feldolgozatlan, iratanyagát alig kutatják. Nem csoda tehát, hogy ismeretlen a párt helyi szervezettörténete, működése, hatásköre, nem vagyunk tisztában a fontos megyei pozíciókat betöltött személyek kilétével, nem ismerjük előéletüket, tevékenységük időhatárait sem. Pedig a pártiratok segítségével végigkísérhető lenne például a megye iparpolitikája, az iparfejlesztés, a mezőgazdaság erőszakos szocialista átszervezése, a beruházások, a kereskedelem alakulása éppúgy, mint a tömegszervezetek pártirányításának elvi, gyakorlati és módszertani kérdései, a politika és a gazdaság, a párt és a közigazgatás kapcsolata, a felsőbb szervek gazdasági kérdésekben hozott határozatainak helyi végrehajtása vagy éppen a katolikus egyház és a kommunista párt kapcsolata is. Az MDP 1956. október végi megszűnéséig állampártként funkcionált, s meghatározó szerepe volt az ország kommunista átalakításában, illetve annak kísérletében. Hivatalosan ugyan sohasem fogalmazták meg, de ténylegesen párhuzamosan létezett és működött a közigazgatási és a pártstruktúra, amelyek közül az utóbbi bírt nagyobb hatalommal. A jelentősebb döntések szinte kizárólagosan pártvonalon történtek. Az MDP felépítése hűen követte a közigazgatási berendezkedést. Léteztek megyei, járási, községi szervezetek, ezenkívül a jelentősebb ipari, mezőgazdasági üzemek, oktatási intézmények is rendelkeztek alapszervezettel. Működése alatt az MDP a hatalomkoncentráció szerveként egyre jobban összekapcsolta, „egymásba csúsztatta” a párt, a tömegszervezetek, a szakszervezet és az államigazgatás stb. pozícióit. Nem volt az életnek olyan területe, amelyre a párthatározatok, direktívák ne lettek volna érvényesek. A gazdasági, társadalmi, kulturális szférára kiható döntések elsősorban pártvonalon történtek, de legalábbis pártmegerősítést igényeltek, s így módon a párt az alkotmányos jogrendszer keretein felül működő szervezetként funkcionált. A jogalkotás (illetve a helyi szintű rendeletalkotás) meghatározó szereplői a párt különböző szintű vezető szervei és az apparátus voltak. Ilyenformán a korszakban a politikai rendszer nem államközpontú, hanem pártközpontú hatalmi rendszerré vált, ahol a hatalom monopolisztikusan egyetlen párt, az MDP kezében összpontosult.

A korszakban a fontosabb, bizalmi állások betöltésének elengedhetetlen feltétele volt a párttagság. Az MDP tehát napi szinten jelen volt az emberek életében. Az országos, vagy helyi pártvezetés döntései alapvetően befolyásolták az egyén életét. A párt nemcsak a politikai

berendezkedést, az ipari beruházásokat, a mezőgazdaság szocialista átalakítását határozta meg, hanem a kultúra, a művelődés és az oktatás, sőt a sport terén is lényeges befolyással bírt. A kongresszusi munkaversenyek, a békekölcsön-jegyzések, a termelőszövetkezetek szervezése, a sztahanovista mozgalom szintén az MDP tevékenységéhez köthetőek csakúgy, mint a koncepciók perek, az erőn felüli fegyverkezés, a társadalom, a gazdaság és a kultúra erőszakos átalakítása is.

Mindezeket felismerve a disszertáció elkészítésekor azt a célt tűztem ki magam elé, hogy a pártdokumentumok segítségével felvázoljam a ma még fehér foltként tátongó korszak megyei történetét és lehetőség szerint minél szélesebb közönség számára tegyem elérhetővé azokat a ma még hiányzó adatokat, ismereteket, melyek nélkül sem a Rákosi-korszak, sem az azt követő 1956-os forradalom, sem a Kádár-korszak nem érthető, értelmezhető. A cél eléréséhez első lépésként egy dokumentumgyűjtemény összeállítását tartottam helytállónak, amely elsősorban az MDP Fejér Megyei Pártbizottságának iratain alapul. A disszertáció időtartalmát 1948 és 1953 között határoztam meg. A dolgozat az SZDP és az MKP 1948-as egyesülésénél veszi fel az események fonalát és a pártdokumentumok segítségével az 1953. június 27–28-i központi vezetőségi határozat illetve a július 4-i Nagy Imre beszédig tárgyalja a Rákosi-korszak Fejér megyei történéseit.

Az értekezés forrásbázisa és tudományos eredményei

Tekintve, hogy a levéltárak feladata az őrizetükben lévő iratanyag tartalmát, használatának módját széles körben ismertté tenni, arra jutottam, hogy levéltárosként úgy tudom a legjobban támogatni a kutatók, érdeklődők munkáját, ha egyfelől kollégáimmal rendezett állapotba hozzuk, és segédletekkel látjuk el ezt az irategyüttest (azaz a pártiratokat), másfelől, ha dokumentumválogatást állítok össze, azt jegyzetekkel látom el, és bevezető tanulmánnyal teszem könnyebbé az eligazodást ebben a csöppet sem egyértelmű korszakban. A kívánt cél elérése nem könnyű, hiszen egy ilyen dokumentumkötet – még ha tudományos igényességgel készült is – célközönsége rendkívül széles spektrumú. Egyfelől meg kell felelni a kellő háttérismerettel rendelkező, tudományos kutatók igényeinek éppúgy, mint ahogy eleget kell

tenni a községtörténeten dolgozó helytörténészek, szakdolgozatot, dolgozatot készítő főiskolások, egyetemisták, illetve adott esetben középiskolások igényeinek, elvárásainak is. Különösen így van ez, ha nincs más történeti munka, amelyhez nyúlhatna a kutató, így majd minden kérdésére innen várna választ. Természetesen ez utóbbi feladat megoldhatatlan, erre ez a munka nem is vállalkozik, vállalkozhat, azt azonban bizton remélhetjük, hogy az itt közöltek – a forrásokat is beleértve – megbízható alapot jelenthetnek Fejér megye történeti monográfiájának összeállításához.

A dokumentumválogatás elkészítése mellett szólt az a tény is, hogy a korszak forrásbázisa nem csak rendkívül széles spektrumú, hanem igen nagy terjedelmű is. A szocialista kor megyetörténetével foglalkozó történészeknek – a témától függően eltérő mélységben persze – kutatniuk kell a közigazgatási iratokat (alispán, főispán, majd a tanács korszakban a megyei tanács iratanyaga), a párt és „szatellit” szerveinek (tömeg-, ifjúsági szervezetek, szakszervezetek stb.) iratanyagát, a gazdasági szervek (vállalatok, szövetkezetek, a szocialista ipar) iratait, az államigazgatás és a jogszolgáltatás területi szerveinek iratait, illetve az intézmények iratanyagát is. Ezt a feladatot veszi, veheti le a kutató válláról egy jól összeállított dokumentumgyűjtemény, amely tulajdonképpen a válogatás, feldolgozás munkafázisát részben vagy akár egészében is elvégzi, így a használók részére már csak az értékelés és hasznosítás „öröme” marad. Természetesen nem lehet minden esetben mindenki elvárásainak megfelelni, ám a dokumentumkötet jó kiinduló alapot jelenthet azok számára is, akik csak egy-egy részterület alaposabb kutatását tűzték ki célul.

A disszertációban közölt dokumentumok döntő többsége a Magyar Dolgozók Pártja Fejér Megyei Bizottságának iratanyagából származik, amely a Fejér Megyei Levéltár XXXV. fondőcsoportjának 1. fondja. Ezen túlmenően egy-egy dokumentum került be a kötetbe az MDP Móri Járási Bizottságának és alapszervezeteinek irataiból (XXXV. 5) illetve a MDP Sztálinvárosi Városi Bizottságának és alapszervezeteinek irataiból (XXXV. 9) is. Mindez azonban nem jelenti, hogy csak az MDP által keletkeztetett iratok találhatók a kötetben. Jól mutatja az MDP mindenhatóságát a korszakban, hogy a megyei pártbizottság iratanyagában sok, a közigazgatásban (főispán, alispán, illetve később a tanács), a jogszolgáltatás területi

szervei, valamint a rendőrség által keletkeztetett dokumentum is megtalálható másolatban, illetve eredetiben is (olyanok, melyeknek nem a pártbizottság volt a címzettje).

Az anyag összegyűjtése és a válogatás kizárólagosan a Fejér Megyei Levéltár őrizetében lévő MDP dokumentumokon alapult, itt is prioritást élveztek a megyei bizottság dokumentumai, és csak másodlagos szerepet játszottak a járások és a városok iratai. A megyei bizottságon belül is hangsúlyos szerepet kaptak a pártbizottsági jegyzőkönyvek tekintve, hogy a pártbizottság gyakorlatilag a megyei pártélet – és tulajdonképpen a teljes megye – operatív irányító szerve volt.

Törekedtem arra, hogy olyan dokumentumokat találjak és közöljek, amelyek a rendszer működésének logikáját (vagy logikátlanságát) a párt belső íratlan szabályait, hierarchiáját, struktúráját, a közigazgatásra, az iparra, a mezőgazdaságra, az oktatásra, a napi életre stb. gyakorolt hatását mutatják be. A beválogatott dokumentumok között természetesen megtalálhatók a Központi Vezetőség különböző osztályainak az alsóbb szervek felé adott instrukciói, a megyei bizottság jelentései, beszámolóí, hangulatjelentései, a választásokkal, a kölcsönjegyzésekkel kapcsolatos munkaterv, beszámolók stb. Éppúgy nem zárkoztam el a megyei vezetők (közigazgatási és pártvonalon egyaránt) jellemét, személyiségét vagy éppen lakás- és életkörülményeit bemutató dokumentumok közlésétől, mint az MDP-funkcionáriusok által párttársaikról vagy másokról írt sokatmondó jellemzéseinek bemutatásától sem. Ugyanakkor nagyon nehéz – vagy lehetetlen – olyan pártiratokat találni, amelyek a korszakban jelenlévő, a társadalom (vagy akár az egyén) valós problémáit tárgyalnák, mutatnák be. Ezek a dokumentumok mindig is egy speciális nézőpontból, a hatalom szemszögéből találják a valóságot egy olyan hivatalos nyelven, amely formalizált, kötött szerkezetű, ma már idegenül hangzó kifejezésekkel és mozaikszavakkal, rövidítésekkel megtűzdelt, ismétlésekben és tartalmi hiányokban bővelkedő.

A forrásgyűjteményeknek a dokumentumokon túl másik fontos tartozéka a bevezető tanulmány (ahogy Sipos Péter fogalmazott a forráskiadási szabályzat ajánlásában: *„az érdemi bevezető tanulmány”*). Az tanulmány a megyei közigazgatás területén keletkezett, jelenleg a Fejér Megyei Levéltár őrizetében lévő iratokat és a már publikált tanulmányokat felhasználva készült. Céлом egy olyan köztörténeti, illetve párttörténeti összefoglaló elkészítése volt,

amelyben a hangsúlyt az eddig még fel nem dolgozott, illetve a korábban politikai áthallásoktól sem mentesen ismertetett történésekre helyeztem. Az írás ugyan mind terjedelmében, mind tartalmában messze túlmutat a bevezető tanulmányok megszokott formáján, ezt azonban indokolja az, hogy a történetírás máig adós a korszakról szóló Fejér megye történetét – ha nem is összefoglalóan, de legalább részterületeiben – bemutató, a szakmaiság szigorú mércéjét is kiálló munka megjelentetésével. Mint már jeleztem, semmiképpen sem törekedtem a megye történetének monografikus feldolgozására, ám mindenképpen szükségesnek éreztem a korszak alaposabb tárgyalását, a megye '50-es évekbeli viszonyainak bemutatását.

A tanulmányban a kronológiai és a tematikai szempontot együttesen alkalmazva, több fejezetre és alfejezetre tagolva tárom az olvasó elé a megye fontosabb eseményeit, a közigazgatás változásait, a képviselő- és tanácsválasztásokat, az ipar, mezőgazdaság és közellátás helyzetét, az egyházak – kiemelten a katolikus egyház – és a kommunista párt viszonyát és nem utolsósorban az MDP megyei pártbizottságának történetét.

A bevezető tanulmány az események fonalát a front Fejér megyébe való betörésekor veszi fel és röviden ugyan, de ismerteti a második világháború pusztításait a megyében, az egyes intézmények veszteségeit, a világegést követő felelősségre vonások helyi vonatkozásait, a ki- és betelepítéseket, a földreform következményeit, a személyi és közigazgatási változásokat is. Jóllehet az 1945 és 1948 közötti korszak kívül esik a dokumentumkötet által tárgyalt korszakon, ugyanakkor indokoltnak éreztem, hogy a jobb érthetőség kedvéért, az események háttérének alaposabb megismeréséért, összefoglaló jelleggel bemutassam Fejér megyének a világháborút követő korszakát is, hiszen az ekkor zajló események, az itt felbukkanó személyek majd minden esetben kontinuitást mutatnak a későbbi, már a fordulat utáni eseménysorozatokkal, személyekkel.

A következő nagyobb tematikus egység (*A pártegyesítéstől a júniusi határozatig* címmel) több alfejezetre bomlik és az MKP, illetve az SZDP megyei egyesülésétől a Központi Vezetőség júniusi határozatáig tárgyalja a megye történetét elsősorban közigazgatási, közellátási, politikatörténeti szempontból. Ebben a részben kerül bemutatásra a korszakban lezajlott két parlamenti választás mellett a Rajk-per és annak helyi visszhangja, a közigazgatás,

a megyerendszer átalakításának folyamata és a tanácsválasztások is. Külön alfejezet foglalkozik a közellátással, a terv- és békekölcsönjegyzésekkel, illetve ezek megyei hatásaival. Zárásként Rákosi Mátyás 60. születésnapja és annak helyi megünneplése, valamint az 1953-as választások körülményeinek, eredményeinek tárgyalására kerül sor.

Az ezt követő *az ipar és mezőgazdaság* címet viselő fejezet hangsúlyozottan nem törekszik a téma teljes körű bemutatására, erre sem a terjedelmi korlátok, sem a disszertáció eredeti célja nem ad lehetőséget. Fejér megye ipara, mezőgazdasága olyan alapvető átalakulásokon ment keresztül a korszakban (itt elég csak a sztálinvárosi beruházásra utalnunk, ahol a vaskohászat megteremtése mellett új várost is alapítottak), amely külön disszertáció témakörét adhatná. Mindazonáltal nem szabad szó nélkül elmenni a kérdéskör mellett, hiszen ezek az események nem csak gazdasági vonalon hoztak radikális változásokat, hanem társadalmi, politikai szempontból is átalakították Fejér megyét, sőt hatásuk (az akkor generált problémákkal együtt) máig érezhető. Így ez a fejezet csak vázlatosan ismerteti a nagyobb ipari beruházásokat, inkább a párt és a gazdaságpolitika kapcsolatára fókuszál, illetve az MDP elhibázott iparpolitikájának társadalmi hatásait ismerteti (nők munkába állása, munkafegyelem kérdése, sztahanovista mozgalom stb.).

A mezőgazdaság kérdéskörében elsősorban a tsz-szervezés (tagosítás), a begyűjtés és beszolgáltatás, illetve a kulákkérdés (itt közölve a megyei, illetve települési adatokat is) témakörét jártam körül, hiszen ezek azok az események, melyek a mezőgazdaságból élő népesség számára a legnagyobb változást (és szenvedést) okozták a korszakban. A fejezet végén az éghajlatidegen ipari növények (gyapot, rizs stb.) termesztésének csúfos kudarcot vallott (megyei) kísérletéről is szó esik.

A következő nagyobb tematikus egység a katolikus egyház és a kommunista párt feszültségekkel terhes kapcsolatát mutatja be. A fejezetben ismertetem Mindszenty Józsefnek a Fejér megyei Bodajkon 1948-ban tett látogatását, az iskolaállamosítást és körülményeit, az Állami Egyházügyi Hivatal megyei működését, az egyház és az állam közötti „megegyezés” hatásait, problematikáját. A téma megközelítése, feldolgozása javarészen a párt és a közigazgatás által keletkeztetett iratokon alapul, így a kérdéskört elsősorban a pártnak, mint a hatalom birtokosának szemszögéből mutatja be. Tény, hogy a témát ez idáig nem kutatta

senki, az MDP, illetve a közigazgatás iratanyagát ilyen céllal helyi szinten még nem dolgozták fel, így az itt közöltek alapvető fontossággal bírnak és bizonyosan nagy segítséget jelentenek a téma iránt érdeklődők számára. A kérdéskör vizsgálatakor támaszkodhattam Shvoy Lajos megyés püspök már nyomtatásban megjelent visszaemlékezéseire is.

A bevezető tanulmány utolsó előtti fejezete (*Az MDP szervezettörténete Fejér megyében és az ifjúsági mozgalmak* címmel) ismerteti a fondképző szerv történetét, szervezeti felépítését és annak változásait, a káderhelyzetet, a fontosabb tisztségviselők (megyei tükár) személyét, illetve az abban bekövetkezett változásokat. Végigköveti az MDP megyei pártbizottságának az egyesülés utáni szervezeti kialakulását, tudósít a párt taglétszám-változásairól és az ifjúsági szervezetek (DISZ, illetve úttörő mozgalom) megyei működéséről.

Végül a KV június 27–28-i határozatának és Nagy Imre július 4-én elmondott beszédének megyei következményeit vizsgálom az utolsó fejezetben, ahol a gazdasági és társadalmi hatásokon túl kiemelt figyelmet kap a megyei pártbizottság életére, munkájára gyakorolt hatása is. A bevezető tanulmányt egy összegzés zárja.

A tanulmányt követi *Az MDP Fejér megyei iratanyaga és a forrásközlés szempontjai* címet viselő rész, amelyben az MDP megyei iratanyagának 1956 utáni, kétségtelenül kalandos és egyáltalán nem érdektelen „történetét” ismertetem, itt tárgyalva az elmúlt évtizedekben lezajlott rendezés folyamatát és módszereit is. Ugyancsak ebben a fejezetben adok képet a forrásközlés során alkalmazott szempontokról is.

A bevezető tanulmányon és a dokumentumokon túl a disszertáció részét képezi egy életrajzi adattár is, amely a maga nemében szintén kiemelt fontossággal bír. Ebben az adattárban, a kötetben előforduló fontosabb személyeknek az életrajzi adatai találhatóak meg. A főispánon, alispánon túl, a megyei tanács és a pártbizottság funkcionáriusainak máig még sehol nem közölt, a kutatók számára is csak nagy nehézséggel elérhető életrajzi adatait gyűjtöttem egybe, elsősorban levéltári forrásokra támaszkodva. Az adattár nem teljes, bár 237 személy adatait tartalmazza, mégis vannak, akikről a legjobb szándékom ellenére sem sikerült még az alapvető biográfiai adatokat sem kideríteni. A kötet végén a rövidítések feloldása és a mellékletek találhatóak.

Jelen kötetben a közlésre szánt dokumentumokat címmel (amely lehetőség szerint tartalmazza a tárgyat, a küldő és a címzett személyét) láttam el. A forrásokban előforduló helyesírási, nyelvhelyességi, gépelési hibákat, elírásokat a mai magyar nyelvtan szabályainak megfelelően kijavítottam. Ahol hiányoztak egyes szavakból a betűk, az igekötők, a ragok, ott kapcsos zárójelben pótoltam a hiányt. A szövegben előforduló rövidítéseket nem oldottam fel, azokat a függelékben közöltem. A közreadásnál törekedtem az eredeti tagolás és íráskép megtartására, csak indokolt esetben szerkesztettem át a szöveget. A dokumentumokat általában csonkítás nélkül közlöm, indokolt esetben (pl. nem a tárgyra vonatkozó szövegrész) ettől eltértem. A legendában az irat pontos lelőhelye mellett részletesen jelöltem annak hitelesítési módját is. Itt ismertettem a dokumentumokon előforduló pecséteteket és az azokon található feliratokat. A dokumentumok értelmezhetőségét elősegítendő végjegyzeteket alkalmaztam, ám ezek csak olyan szövegbeli tényekre szorítkoznak, amelyek megmagyarázása elengedhetetlenül fontos a tartalom pontosabb megértéséhez. A szövegkritikai jegyzeteket – azok viszonylag csekély száma miatt – a tárgyi, tartalmi végjegyzetekkel együtt közöltem.

A disszertáció a dokumentumok segítségével képet próbál rajzolni a Rákosi-korszak Fejér megyei történéseiről úgy, hogy a forrásokat a maga eredetiségükben mutatja be, ezzel mindenki számára lehetőséget teremtve arra, hogy azokat elemezze, értelmezze és felhasználja. Azok a segítségék (lábjegyzetek, bevezető tanulmány, életrajz adattár, mellékletek) melyeket ehhez a munkához próbáltam nyújtani, ugyan teljes egészében nem pótolják, ám bizonyosan könnyebbé teszik – reményeim szerint – a forráselemzési munkát.

A disszertáció témakörében készült tudományos közlemények

1. *Szénbányászok munkakörülményei és a munkafegyelem kérdése az első öt éves terv idején.* In: Illésné Kovács Mária (szerk.): Miskolci Egyetem Doktoranduszok Fóruma. Miskolc, 2005.
2. *„Motoros papok tömege lepte el a megyét” Fejezetek a klerikális reakció elleni harc Fejér megyei történetéből.* In: Archivnet. 5. évfolyam 5. szám. <http://www.archivnet.hu/>
3. *Az MDP Fejér megyei dokumentumainak kritikai kiadása.* In: Szentirmai Dóra (szerk.): Miskolci Egyetem Doktoranduszok Fóruma. Miskolc, 2006.
4. *A katolikus egyház és a kommunista párt viszonya Fejér megyében 1948.* In: Czetz Balázs–Szűts István Gegely (szerk.): A jelenkortörténet útjai 1. Politika és társadalom. Miskolc, 2006.
5. *Egy katolikus pap a kommunizmus bűvöletében. Szittyay Dénes (1887–1957).* In: Búzás Aranka (szerk.): Miskolci Egyetem Doktoranduszok Fóruma, Miskolc, 2008.
6. *„Szerencse fell! Szerencse le! Ilyen a bányász élete.” A kisgyón-balinkai bányászok élet- és munkakörülményei az ’50-es években.* In: Czetz Balázs–Kunt Gergely (szerk.): A jelenkortörténet útjai 2. Politika és hétköznapiak. Miskolc, 2007.
7. *Mindszenty Bodajkon.* In: Egyháztörténeti szemle, 2008. 1. szám.
8. *„Ígéretekből nem lesz demokrácia!” Dokumentumok Fejér megye történetének tanulmányozásához, 1945-1948.* Székesfehérvár, 2009.
9. *Fejér megye és közigazgatása 1945.* In: Comitatus. 20. évf. 189. szám.
10. *The Organization History of the Hungarian Workers’ Party in Fejér County from the Establishment to the Second Congress.* In: 5th International Conference of PhD Students. University of Miskolc, Hungary 14–20 August 2005. Published by University of Miskolc Innovation and Technology Transfer Centre. 2005.
11. *The Relationship between the Catholic Church and the Communist Party on Hungary 1945–1948.* In: Power and Culture, Identity, Ideology, Representation. Pisa University Press. 2007.

12. *Rebels and Rule-abiders. Hungarian Youth in the 1950s and the Early 1960s* In: (edited by Henrik Jensen): *Rebellion and Resistance*. Pisa University Press, Pisa 2009.
13. *The Communist Elite and National Identity in Hungary, 1945-1956* In: *Citizenships and Identities Inclusion, Exclusion, Participation Concerns*. Pisa University Press, Pisa 2010.

